

Till Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till: fi.ofa.ko@regeringskansliet.se
Dnr: Fi2022/02280

Betänkandet Skydd för konsumenters kollektiva intressen – genomförande av EU:s grupptalandirektiv, SOU 2022:42

Allmänna synpunkter

Nacka tingsrätt har uppmanats att lämna synpunkter på rubricerat betänkande. Tingsrätten har i huvudsak inte några invändningar mot förslaget och bedömningarna.

Tingsrätten har vissa synpunkter på förslagen om grupptalan om åtgärder för gottgörelse.

Tingsrätten instämmer i utredningens bedömning att förslaget inte kan förväntas leda till någon påtaglig ökning av grupprättegångar.

Tredjepartsfinansiering

Det bör övervägas om bestämmelsen i 22 § i förslaget kan formuleras på ett annat sätt, för att underlätta förståelsen och tillämpningen av den.

Bestämmelsen avser både otillåten påverkan av tredje part och otillåten finansiering. Bestämmelsen blir svår att förstå när förutsättningarna och följderna i de två olika situationerna behandlas tillsammans utan att helt överensstämmer.

Enligt bestämmelsens andra stycke ska domstolen i båda situationerna förelägga den godkända enheten att redovisa förhållanden angående finansiering. I tredje stycket anges dock olika förutsättningar för att talerätten ska upphöra i de två situationerna. Av andra meningens i stycket framgår följden av att det förekommer otillåten påverkan, genom en hänvisning till den första meningens. Där framgår att i fall av otillåten finansiering är talerätten kopplad till domstolens föreläggande. Föreläggandet verkar dock inte ha någon självständig betydelse för bedömningen av otillåten påverkan, vilket inte tillräckligt tydligt framgår av bestämmelsen.

Det kan även ifrågasättas att föreläggandet enligt bestämmelsens andra stycke ska avse vissa omständigheter, när de omständigheterna endast har självständig betydelse i situationer av otillåten finansiering. De omständigheterna kan även få betydelse vid bedömningen av otillåten påverkan men för att föreläggandet ska få en bättre funktion i de fallen bör det övervägas om föreläggandet även ska få avse andra omständigheter av betydelse för frågan. Det bör i så fall framgå av bestämmelsen.

Vidare anger bestämmelsen ett beviskrav, befogad anledning, för när domstolen ska förelägga den godkända enheten enligt andra stycket. Det anges inte i tredje stycket vilket beviskrav som ska gälla vid domstolens bedömning av om talerätten har upphört. Det bör vara av större betydelse att beviskravet framgår i det fallet än i fråga om domstolens föreläggande. Det förekommer inte något resonemang om ett sådant beviskrav i betänkandet. Om avsikten är att samma beviskrav ska tillämpas vid tillämpningen av tredje stycket bör detta framgå av bestämmelsen. Ett sådant beviskrav framstår som förhållandevis lågt med hänsyn till att talan kan komma att avvisas.

Slutligen reglerar inte förslaget vad följderna blir av att föreläggandet inte följs.

Fördelning av kostnader

Utredningen gör i avsnitt 9.6.11 bedömningen att svensk rätt motsvarar direktivets bestämmelser i artiklarna 12.2 och 12.3. Enligt artikel 12.3 kan enskilda konsumenter under exceptionella omständigheter åläggas att betala de kostnader för förfarandet som uppkommit till följd av den enskilda konsumentens avsiktliga eller vårdslösa beteende.

Direktivet förefaller alltså kräva dels att en kostnad uppkommit till följd av avsiktligt eller vårdslöst beteende, dels att det föreligger exceptionella omständigheter. Direktivets skäl ger inte någon närmare ledning om hur detta ska förstås (se skäl 36 och 38).

Den svenska regleringen i 18 kap. 3 och 6 §§ rättegångsbalken förutsätter enbart försummelse för att ett ansvar för rättegångskostnader ska uppkomma. Det framstår därför som att svensk rätt inte motsvarar direktivets bestämmelser i det avseendet.

Edition av handlingar med uppgifter om potentiella gruppmedlemmar

I fråga om 25 § i förslaget, som avser edition av handlingar om potentiella gruppmedlemmar, förefaller utredningen utgå ifrån att 41 kap. rättegångsbalken kan tillämpas vid en begäran om edition även när talan inte har väckts (sid. 219 och 221 f i betänkandet). Det kan ifrågasättas om kapitlet är tillämpligt i sådana fall, om handlingarna inte utgör bevis på det sätt som föreskrivs i 41 kap. 1 § rättegångsbalken (se NJA 1982 s. 650 och NJA 1984 s. 47).

Förslaget anger att 38 kap. rättegångsbalken ska tillämpas avseende handlingar om potentiella gruppmedlemmar även om dessa inte kan antas ha betydelse som bevis. Någon motsvarande reglering har inte föreslagits avseende tillämpningen av 41 kap. rättegångsbalken. De bestämmelserna är fristående från reglerna om edition och förslaget lär inte få den effekten att de blir tillämpliga i fråga om andra handlingar än bevis.

Detta remissyttrande har beslutats av lagmannen Cecilia Klerbro och tingsfiskalen Oskar Lindbom, föredragande.